

แผนบูรณาการ การพัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร

1. หน่วยงาน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
2. ชื่อโครงการ โครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (Zoning by Agri-Map)
3. สอดคล้องกับเป้าหมายแผนบูรณาการ ที่ 2 ลดต้นทุนการผลิต และยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขันและการพัฒนาที่ยั่งยืน 2.1 รายได้ทางการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกร 3) ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map

4. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรไทยเพื่อการผลิตทางการเกษตรประมาณ 151 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 47 ของที่ดินของประเทศ ในจำนวนนี้ประมาณ 17.2 ล้านไร่ หรือ ร้อยละ 11 ของการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการใช้ดินเพื่อการเพาะปลูกที่ไม่เหมาะสมกับพืชเศรษฐกิจหลัก 13 ชนิด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน สับปะรด กาแฟ ลำไยทุเรียน เงาะ มังคุด และมะพร้าว เป็นการผลิตที่ได้ผลผลิตน้อย ลงทุนสูง ทำให้ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เล็งเห็นความสำคัญนี้ จึงได้วางนโยบายการปฏิรูปภาคการเกษตรในด้านการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตโดยการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) ให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) เป็นเครื่องมือในการจัดการและวางแผนส่งเสริม เป็นการพัฒนาเกษตรสมัยใหม่สู่ไทยแลนด์ 4.0 ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตามแผนที่ Agri-Map ไม่น้อยกว่า ปีละ 300,000 ไร่ ให้ตรงตามศักยภาพของพื้นที่

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้กำหนดเป้าหมายการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตพื้นที่ไม่เหมาะสมสำหรับพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา และปาล์มน้ำมัน โดยส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตด้วยการทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เกษตรกรมีการปรับตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยให้คำนึงถึงศักยภาพของตัวเกษตรกรและตระหนักถึงการพึ่งพาตนเองอย่างเหมาะสม

5. วัตถุประสงค์

- 5.1 เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินลดพื้นที่การเพาะปลูกที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่
- 5.2 เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตสินค้าเกษตรที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ให้เป็นกิจกรรมการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่โดยวิธีเกษตรผสมผสาน

6. พื้นที่ดำเนินการ

เขตปฏิรูปที่ดิน 72 จังหวัด

7. เป้าหมาย (ปี 2560 – 2564)

ดำเนินการในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (N) ของพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา และปาล์มน้ำมัน ในเขตปฏิรูปที่ดินและลดพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (N) ในเขตปฏิรูปที่ดินปีละ 20,000 ไร่

8. งบประมาณ รวม (ปี 2560 – 2564) รวม 86,202,500 บาท

ปี 2561 เป็นเงิน 20,000,000 บาท (เริ่มดำเนินการปี 61)

ปี 2562 เป็นเงิน 21,000,000 บาท

ปี 2563 เป็นเงิน 22,050,000 บาท

ปี 2564 เป็นเงิน 23,152,000 บาท

9. ระยะเวลาดำเนินการ

ปีงบประมาณ 2561 – 2564

10. วิธีและขั้นตอนการดำเนินงาน

10.1 วิเคราะห์พื้นที่โดยใช้ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบัน (Existing Land Use) และแผนที่แสดงเขตความเหมาะสมของพืช (Land Suitability) 13 ชนิด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน สับปะรด กาแฟ ลำไย ทูเรียน เงาะ มังคุด และมะพร้าว ซ้อนทับกับแปลงที่ดินเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

10.2 กำหนดเป้าหมายพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (N) สำหรับพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา และปาล์มน้ำมัน ในเขตปฏิรูปที่ดิน

10.3 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการให้กับเกษตรกร เพื่อคัดเลือกเกษตรกรผู้สนใจปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมกับพืชเศรษฐกิจ (N) เป็นการทำเกษตรผสมผสาน

10.4 ดำเนินการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในเขตปฏิรูปที่ดิน

- การฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ นำไปใช้ในการวางแผนการผลิตให้เหมาะสมกับพื้นที่ในรูปแบบเกษตรผสมผสาน

- สนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมเป็นเกษตรผสมผสาน

- ส่งเสริมให้เกษตรกรจัดบันทึก จัดทำบัญชีต้นทุนและรายรับ – รายจ่าย

- ลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

10.5 รายงานผลการดำเนินงาน ทุกวันที่ 25 ของเดือน

10.6 ประเมินผลเชิงปริมาณและคุณภาพในช่วงไตรมาสที่ 4 และการจัดทำเล่มรายงานผล

11. ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

11.1 ปรับเปลี่ยนแนวคิดของเกษตรกรให้มีการวิเคราะห์ความเหมาะสมของพื้นที่ในการผลิตสินค้าเกษตร โดยให้คำนึงศักยภาพของตนเอง ครอบครัว และทรัพยากรที่มีอยู่ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต

11.2 ลดพื้นที่ทำการเกษตรที่ไม่เหมาะสมเพื่อลดภาระด้านต้นทุนการผลิตของเกษตรกร

11.3 เกษตรกรสามารถลดความเสี่ยงจากราคาสินค้าเกษตรจากพืชเศรษฐกิจแบบเชิงเดี่ยวโดยการ
ทำเกษตรแบบผสมผสาน

12. ผลผลิต (Output) พร้อมตัวชี้วัดผลผลิต

เชิงปริมาณ : พื้นที่การผลิตไม่เหมาะสมตาม Agri-Map ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการปรับเปลี่ยนปีละ
20,000 ไร่

เชิงคุณภาพ : เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนำความรู้ไปใช้ในการปรับเปลี่ยนการผลิตทางการเกษตรด้วย
เกษตรผสมผสาน (ร้อยละ 60)

13. ผลลัพธ์ (Outcome) พร้อมตัวชี้วัดผลลัพธ์

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการที่ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมมีรายได้เพิ่มขึ้น
(ร้อยละ 5)